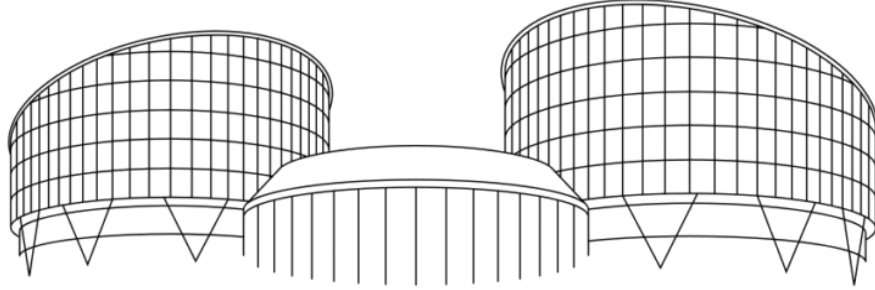

Evrensel Haklar İçin Hukukçular Derneđi

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Bilgi Notu

Aralık 2024

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin, Aralık ayında Daire ve Büyük Daire formasyonunda esasa ilişkin verdiği kararlardan 23'sini yüksek ve orta öneme sahip karar olarak tasnif etti. Evrensel Haklar İçin Hukukçular Derneđi olarak bu 23 karar hakkında Türkçe bilgi notları hazırladık.

Beley / Ukrayna
Başvuru No: 2705/20
Karar Tarihi: 19/12/2024
Md. 3 - İşkence ve Kötü Muamele Yasağı – İhlal

AİHM, daha önce başvurucunun kayıt altına alınmaksızın tutularak işkenceye ve kötü muameleye maruz bırakılması ve buna ilişkin iddialarının etkili şekilde soruşturulmaması nedeniyle yaptığı başvuruda bir ihlal kararı vermiştir. Başvuru 2019 tarihli bu AİHM kararının uygulanması ile ilgilidir. Başvurucu Kasım 2019'da AİHM'in ihlal kararını Adalet Bakanlığına sunarak olaya ilişkin şikayetlerinin soruşturulmasını talep etmiştir. Yerel savcılık Aralık 2019'da başlatılan soruşturmada başvurucunun ifadesini ancak Ağustos 2021'de almıştır. Başvurucu, AİHM'in ihlal kararının uygulanmamasının işkence ve kötü muamele yasağını usul bakımından tekrar ihlal ettiği iddiasıyla AİHM'e bir kez daha başvurmuştur. Mahkeme, sözleşmecî devletlerin kendi ajanlarının eylemleri nedeniyle açılan soruşturmalarda re'sen harekete geçme yükümlülüğü olduğunu hatırlatmış, başvurucunun soruşturma sürecine aktif katılımının sağlanmadığını, ifadesinin Bakanlığa başvurusundan yaklaşık iki yıl sonra alındığı, başvurucunun isimlerini vermesine rağmen şüphelilerin savunmalarının alınmasındaki gecikmelerin yaşanması gibi hususları gözeterek işkence ve kötü muamele yasağının usul yönünden ihlal edildiğine karar vermiştir.

X ve Diğerleri / Slovenya
Başvuru No: 27746/22
Karar Tarihi: 19/12/2024
Md. 6 - Adil Yargılanma Hakkı - İhlal
Md. 8 - Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı – İhlal

Başvurucu kocasından çekişmeli bir süreçten sonra boşanmış, iki çocuklarının geçici velayeti önce başvurucuya daha sonra eski eşine verilmiştir. Mart 2020'de sekiz ve altı yaşlarında olan çocuklar fiziki müdahale içeren ve medyada yankı bulan bir icra marifetiyle anneden alınmış, Ağustos 2020'e kadar başvurucunun çocuklarıyla görüşmesine izin verilmemiştir. Ağustos 2022'de aynı yönde başka bir geçici tedbir kararı verilmiştir. Çocuklar yargılama sürecinin neticlendiği 2023'ün sonunda başvurucunun yanına yerleştirilmişlerdir. Süreç boyunca çocuklar birkaç kez babalarından annelerine kaçmaya çalışmışlardır. Davanın taraflarının tedbir kararlarına, bilirkişi raporlarına karşı yaptıkları birçok itiraz ve birbirleri hakkında yaptıkları şikayetlerin bir çoğunda mahkemeye hakim P'nin başkanlık etmiştir. Başvuru, kendisi adına asaleten, çocuklarına velayeten AİHM'e başvurmuş, adil yargılanma hakkı ve özel hayata saygı haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. AİHM, hakimlerin rastgele seçilmesine ilişkin iç hukuk kuralına atıfta bulunarak kendisine daha az sayıda dosya tevzi edilmiş olması nedeniyle dosyalara yargıç P'nin atamasının bu rastgelelik durumunu ortadan kaldırdığını,

başvurucunun hukuka uyulacağına dair güveninin kırıldığı ve kanunla kurulmuş mahkeme ilkesinden ayrılmasına neden olduğunu, dolayısıyla adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini saptamıştır. AİHM, çocukların direnç göstermelerine rağmen anne başvurucudan icra marifetiyle alınması kararından önce başvurucuya para cezası verilmesi gibi daha hafif ve alternatif önlemlerin değerlendirilmemiş olması, babalarına verilmelerinden önce evinde zaman geçirmelerine yönelik uygulamaların düşünülmemesi, başvurucuya çocukları babalarına teslim edebilmesi için icra haricinde bir idari yol gösterilmemesi gibi nedenlerle başvurucu çocukların aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme, ayrıca aile bireyleriyle görüşmeden ve 18 ay önceki bir rapora dayanılarak verilen başvurucular arasındaki temasın kesilmesine ilişkin kararın tüm başvurucular yönünden 8. maddenin ihlali olduğuna karar vermiştir. AİHM, son olarak başvuran çocukların anneye kaçma girişimlerine rağmen temas ve velayet işlemlerinde temsil edilmemelerine ilişkin olarak da aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Episcopo ve Bassani / İtalya
Başvuru No: 47284/16; 84604/17
Karar Tarihi: 19/12/2024
Md.6 - Adil Yargılanma Hakkı - İhlal
P1/Md.1 - Mülkiyet Hakkı - İhlal

Birinci başvurucu turizm ve inşaat alanında faaliyet gösteren bir şirketin yöneticisi ve hissedarı olup dolandırıcılık ve ihaleye fesat karıştırma suçlarından ilk derece mahkemesi tarafından mahkum edilmiştir. İkinci başvurucu ise suç örgütüne üye olma ve naylon fatura düzenleme suçlarından mahkum olmuş bir şirket sahibidir. Her iki dava da temyiz aşamasındayken zamanaşımına uğramıştır. Bununla birlikte yerel mahkemelerce başvurucuların kesinleşmeyen mahkumiyet kararına konu malvarlıklarına el koyulmuştur. AİHM, birinci başvurucu bakımından zamanaşımına uğrayan davalarda el koyma işleminin akıbetiyle ilgili Temyiz Mahkemesinin içtihatlarındaki farklılıkların 2015 yılında giderildiğini tespit etmiş, adil yargılanma hakkı kapsamındaki hukuki belirlilik ilkesinin ihlal edilmediğine karar vermiştir. Ancak Mahkeme, devam eden el koyma kararının zamanaşımına uğrayan ilk derece mahkemesindeki mahkumiyet kararına dayanmış olmasının masumiyet karinesi bağlamında adil yargılanma hakkının ihlali olarak değerlendirmiştir. İkinci başvurucu bakımından, AİHM mülkiyet hakkına müdahalenin yasallık kriterini karşılaması gerektiğini hatırlatarak bu kriterin yalnızca mevzuatı değil bunun yorumlanmasını da içerdiğini vurgulamış ve yukarıda değinildiği gibi Temyiz Mahkemesinin zaman aşımına uğrayan davalarda el koyulan malvarlıklarının akıbetine ilişkin 2009-2015 arasındaki farklı içtihadının söz konusu kriteri karşılamaktan uzak olduğu gerekçesiyle ihlal kararı vermiştir.

Grande Oriente d'Italia / İtalya
Başvuru No: 29550/17
Karar Tarihi: 19/12/2024
Md.8 - Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı – İhlal

Başvurucu birden fazla locanın bağlı bulunduğu bir Mason derneğidir. 2013 yılında mafya ve diğer suç örgütlerine ilişkin kurulan Meclis Araştırma Komisyonu 2016'da çeşitli vesilelerle başvurucu derneğin başkanına üyelerinin bir listesini sunmasını istemiştir. Başkan gizliliği gerekçe göstererek bu talepleri reddetmiştir. Komisyon, Mart 2017'de üye listesinin ele geçirilmesi amacıyla dernek binasının aranmasına karar vermiş, 6.000 üyenin bilgilerini içeren verilere el konmuştur. Dernek arama ve el koyma işlemine itiraz etse de sonuç alamamıştır. Başvurucu dernek, binasının aranmasının ve üye listesine el konulmasının özel ve aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiğinden şikâyetçi olmuştur. AİHM, geniş kapsamlı ve belirsiz bir tedbiri haklı göstermeye yetecek delilin veya soruşturulan konuyla ilgili makul bir şüphenin bulunmadığını tespit etmiştir. Arama kararındaki usuli eksikliklerin bağımsız ve tarafsız bir yargısal denetim gibi yeterli dengeleyici güvencelerle telafi edilmediğine işaret etmiştir. Mahkeme, yetkililerin gizli olanlar da dahil olmak üzere çok çeşitli belgelerin incelemesini ve alıkonmasını içeren, başvurucu derneğin haklarına yönelik böylesine önemli bir müdahalenin "hukuka uygun" ve "demokratik bir toplumda gerekli" olmadığına, bu bakımdan özel ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Taganova ve Diğerleri / Gürcistan ve Rusya
Başvuru No: 18102/04; 5148/05
Karar Tarihi: 17/12/2024
P1/Md.1 - Mülkiyet Hakkı - İhlal
Md.8 - Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı – İhlal

Başvuru, Gürcistan ve Rusya arasında 2008'de yaşanan silahlı çatışmadan önce başvurucuların Abhazya'da bırakmak zorunda kaldıkları veya kullanamadıkları mülklerine ilişkin şikâyetlerle ilgilidir. Başvuruculardan ikisi Rusya, dördü Gürcistan vatandaşıdır. Bölgede 1992 yılında başlayan çatışmalar nedeniyle, başvurucuların çoğu Gürcistan'daki Abhazya bölgesinden kaçtıklarını, bir daha dönemediklerini ve orada kullanamadıkları veya ziyaret edemedikleri evleri olduğunu iddia etmektedirler. AİHM başvuru konusu olayların meydana geldiği tarihte, Abhazya'nın Rusya'nın fiilen kontrol ettiği bir bölge olduğunu, başvurucuların ilgili mülklere erişim sağlamak için Gürcistan'da ya da Rusya'da kullanabilecekleri iç hukuk yolları olmadığını gözlemlemiştir. Bununla birlikte, Gürcistan yetkililerinin 2008'de çıkardığı ve bölgedeki

mülkiyet haklarını ihya eden İşgal Edilmiş Bölgeler Yasası ile mülkiyet hakkının korunmasına yönelik yeterli çaba sergilediği kanısına varan Mahkeme Rusya'nın bölge üzerindeki fiili kontrolü ve özellikle Gürcistan vatandaşlarının mülkiyet haklarını güvence altına almak için çaba göstermemesi nedeniyle, bu başvuru kapsamında mülkiyet hakkı ilgili devam eden ihlallerden yalnızca Rusya'yı sorumlu bulmuştur. Hayatlarının büyük kısmını Abhazya'da geçirmiş, orada evlenip çocuk sahibi olmuş başvuru sahiplerinin işgalden sonra bölgeden zorla sürülmüş ve 20 yılı aşkın bir süre memleketlerinden ayrı yaşamış olmalarının bölgeyle bağlarının ortadan kalkmış olduğu anlamına gelmediğini tespit eden Mahkeme, başvuru sahiplerinin özel ve aile hayatına saygı hakkının Rusya makamları tarafından ihlal edildiğine karar vermiştir.

Side by Side Uluslararası Film Festivali vd. / Rusya
Başvuru No: 32678/18; 17172/20; 30564/21
Karar Tarihi: 17/12/2024
Md.10- İfade Özgürlüğü- İhlal

Başvuru Rusya'da her yıl düzenlenen uluslararası LGBT film festivali Side by Side International Film Festivali'nin birçok kez sahte bomba ihbarları ve güvenlik gerekçeleriyle kesintiye uğratılması ve pandemi tedbirleri gerekçe gösterilerek iptal edilmesine ilişkindir. Başvuru sahipleri, film festivalini düzenleyen şirket, şirketin genel müdürü ve bir festival katılımcısıdır. Yerel makamlar, tehditlerin arkasındaki kişileri belirlemekte veya caydırıcı önlemler almakta başarısız olmuşlardır. Başvuru sahipleri, devletin festivalin güvenli ve kesintisiz bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlamak için pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediğini, sürekli engellemeler nedeniyle ifade özgürlüğü ve ayrımcılık yasağının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir. AİHM, festivali hedef alan telefon tehditleri ve sahte bomba ihbarlarının sistematik olmasına rağmen yetkililerin kapsamlı bir inceleme yapmadığı, başvuru sahiplerinin şikayetlerine ilişkin etkili ve caydırıcı önlemler alınmadığını tespit etmiştir. Mahkeme, yetkililerin bu tehditlere uygun yanıtlar vermemesinin failerin cezasızlığına neden olduğunu, tekrar eden sahte bomba tehditlerinin festival katılımcılarının haklarına müdahale ettiğini, devletin pozitif yükümlülüklerini yerine getirmeyerek başvuru sahiplerinin ifade özgürlüğü haklarını ihlal ettiğine karar vermiştir.

Hellgren / Finlandiya
Başvuru No: 52977/19
Karar Tarihi: 17/12/2024

Md.11- Toplanma ve Örgütlenme Özgürlüğü - İhlal Değil

Başvurucu Finlandiya Posta Servisi'nde çalışmaktadır. 2015 yılında, sendika tarafından ilan edilen bir endüstriyel eylem çerçevesinde başvurucu, dışarıdan işe alınan personelin eğitimine katılmayı reddetmiştir. Ancak, diğer iş görevlerini yerine getirmeye hazır olduğunu belirtmiştir. İşveren, başvurucunun bu eyleminden dolayı iki gün boyunca kendisini işten uzaklaştırmış ve maaşını kesmiştir. Başvuru, bu kesintinin ve uzaklaştırmanın sendikal haklarını ihlal ettiğini iddia etmesiyle ilgilidir. Başvurucu, işverenin bu eylemini haksız ve ayrımcı bulmuş, bunun hem sendika özgürlüğüne hem de ayrımcılık yasağına aykırı olduğunu ileri sürerek ulusal mahkemelere başvurmuştur. Yargı sürecinde, Finlandiya Yüksek Mahkemesi, işverenin kararının iş ilişkileri çerçevesinde meşru olduğunu ve işverenin, çalışanın yalnızca belirli iş görevlerini yapmayı reddettiği durumda maaş ödemek zorunda olmadığını değerlendirmiştir. AİHM, yüksek mahkemenin tespitlerini yerinde bularak sendika üyelerinin gerçek veya acil bir zarar görme riskinin oluşmadığını, gelecekte ücretleri düşürme veya diğer çalışma koşullarını aşağı çekme girişimlerine karşı savunmasız kalmadıklarını saptamıştır. Mahkeme, ulusal makamların, işverenin yönetim hakları ile çalışanların sendikal özgürlükleri arasında adil bir denge kurmaya çalıştığını vurgulamış ve yetkili makamların bu konudaki geniş takdir yetkilerini başvuru aleyhine aşmadıklarını, başvuranın örgütlenme özgürlüğünün ihlal edilmediğini belirtmiştir.

Ribár / Slovakya
Başvuru No: 56545/21
Karar Tarihi: 12/12/2024

Madde 3 - İşkence ve Kötü muamele yasağı - İhlal Değil

Başvurucu, 2019 yılında organize suçlarla bağlantılı olarak yaklaşık bir buçuk yıl tutuklu kalmış bir avukattır. Başvurucu çoğu günler günde 23 saat kadar hücrelerinde tutulmuş, kendisine yalnızca günde bir saat açık havada vakit geçirme izni verilmiştir. Başvurucunun hücrelerinin CPT (İşkenceyi Önleme Komitesi) standartları olan 6 metrekarenin üzerinde yaklaşık 8 metrekare olduğu, tek kişilik ve temel ihtiyaçlar için yeterli bir donanıma sahip olduğu tespit edilmiştir. Başvurucu, hücrede geçirilen uzun süreler ve açık hava zamanının sınırlı olması nedeniyle insanlık dışı muameleyle maruz kaldığını, iç hukukta mevcut olan başvuru yollarının bu tür şikayetler için yeterli olmadığını iddia etmiştir. AİHM, başvurucunun maruz kaldığı hücre hapsi uygulamasının ciddi bir problem teşkil ettiğini, ancak başvurucunun hücrelerinin büyüklüğü ve donanımının temel standartları karşıladığını, dolayısıyla tutukluluk sürecinde kötü muamele oluşturacak ağırlıkta bir durumun olmadığını değerlendirmiştir. Mahkeme başvuru konusu olayda işkence ve kötü muamele yasağının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Adamčo / Slovakya (No. 2)

Başvuru No: 55792/20

Karar Tarihi: 12/12/2024

Md.3 - İşkence ve Kötü muamele yasağı -İhlal

Md.8 - Özel hayata saygı hakkı -İhlal

Başvurucu organize suçlarla bağlantılı şiddet suçlarından hüküm giymiş ve Slovakya'daki maksimum güvenli bir cezaevinde 24 yıl hapis cezasına mahkum edilmiştir. Başvurucu cezaevinde bulunduğu süre boyunca, özellikle duruşmalarına, avukat görüşmelerine ve diğer faaliyetlere katılmadan önce ve sonra, yaklaşık 1500 kez ayrıntılı çıplak aramalara tabi tutulmuştur. Bu aramalar sırasında başvurucuya çıplak soyunma, çömelme ve vücut aramasına katlanma zorunluluğu getirilmiştir. Başvuru, başvurucunun hapisanede rutin ve sık şekilde ayrıntılı çıplak aramalara tabi tutulması ve avukatlarıyla yaptığı görüşmeler sırasında belgelerinin incelenmesi nedeniyle kötü muamele ve özel hayatının ihlaline uğradığı iddiasıyla ilgilidir. Ayrıca, bir duruşması sırasında başvurucunun tuvalet ihtiyacını gidermek için kelepçelerinin gevşetilmesi talebi reddedilmiş, bu durumun da insanlık dışı olduğu iddia edilmiştir. AİHM, ayrıntılı çıplak aramaların sıklığı ve sistematik şekilde uygulanmasının, başvurucuya yönelik aşağılayıcı muamele olduğunu tespit etmiştir. Mahkeme, güvenlik gerekçeleri ile uygulanan bu tedbirlerin risk değerlendirmesine dayalı olmamasını, avukat görüşmeleri sırasında belgelerin incelenmesinin, başvurucunun özel hayat ve iletişim hakkını ihlal ettiğini değerlendirmiştir. AİHM, başvurucunun ayrıntılı çıplak aranması ve avukat görüşmelerinde evraklarının incelenmesi dolayısıyla işkence ve kötü muamele yasağı ile özel hayata saygı haklarının ihlal edildiğine karar vermiştir. Başvurucunun kelepçesinin gevşetilmemesine ilişkin şikayeti, kötü muamele seviyesine ulaşmadığı gerekçesiyle kabul edilemez bulunmuştur.

Hasmik Khachatryan /Ermenistan

Başvuru No: 11829/16

Karar Tarihi: 12/12/2024

Md.3- İşkence ve Kötü Muamele Yasağı – İhlal

Başvurucu eski eşi S.H tarafından sistematik olarak fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kalmıştır. 2013 yılında gerçekleşen olaylar sırasında S.H., başvurucuyu ağır şekilde darp etmiş, kafasına sandalye ile vurmuş, burnunu kırmış, kulak zarını patlatmış, kolunda sigara söndürmüştür. Başvurucu bu şiddet olayları sonucunda ağır fiziksel yaralanmalar yaşamış ve geçici olarak bir sığınma evine yerleşmiştir. Başvuru, başvurucunun eşinden gördüğü şiddete karşı yetkili makamların etkin bir koruma sağlamadığı, faile yeterli cezai yaptırım uygulanmadığı ve başvurucunun manevi zararlarının karşılanması için hukuki bir yol bulunmadığı iddialarına ilişkindir. Yerel makamlar, başvurucunun şikayetlerini değerlendirmiş, ancak fail S.H.'ye uygulanan ceza, kapsamlı bir değerlendirme yapılmadan hafifletilmiştir.

Ayrıca af düzenlemesi kapsamında S.H.'nin bir miktar tazminat ödemiş olması cezasını infazını önlemiştir. Başvurucunun manevi zararlarına ilişkin tazminat talebi, ulusal hukuk sistemindeki sınırlamalar nedeniyle reddedilmiştir. AİHM, yetkili makamların başvurucuyu şiddetten korumak için etkili bir hukuki ve cezai mekanizma oluşturmadığını, failin yeniden şiddet uygulama riskine karşı önlemler almadıklarını ve cezanın orantısız şekilde hafifletildiğini belirtmiştir. Mahkeme, başvurucunun manevi zararlarını talep edebileceği etkili bir hukuki yolun bulunmaması nedeniyle devletin pozitif yükümlülüklerini yerine getirmediğini tespit etmiş, işkence ve kötü muamele yasağının hem esas hem de usul yükümlülükleri kapsamında ihlal edildiğine karar vermiştir.

F.M. ve Diğerleri / Rusya
Başvuru No: 71671/16; 40190/18
Karar Tarihi: 10/12/2024
Md. 4 - Kölelik ve Zorla Çalıştırma Yasağı - İhlal
Md. 14 - Md. 4 İle Bağlantılı Olarak Ayrımcılık Yasağı- İhlal

Başvuru, göçmen kadın işçilerin insan kaçakçılığı ve kul edilmeye karşı korunmaması ve onlara karşı işlenen suçların soruşturulmamasına ilişkindir. Üçü Kazakistan, ikisi Özbekistan uyruklu olan başvurucular altı ay ile on yıl arasında değişen sürelerde Moskova'nın Golyanovo bölgesindeki marketlerde kendilerine ücret verilmeksizin, uzun çalışma saatleriyle ve aralıksız şekilde çalışmaya zorlanmışlardır. esir edilmişlerdir. Kimlik belgeleri ellerinden alınan başvuruculardan hiçbirisiyle iş sözleşmesi yapılmamış, dehşet verici koşullarda mağazalarda yaşamaya zorlanan başvurucular ağır dayak ve tecavüze, zorla hamile bırakılmaya, zorla kürtaja ve esaret altında doğan çocukların alıkonulmasına maruz kalmışlardır. Uluslararası Göç Örgütü ve Kazakistan Ombudsmanlığının girişimleri üzerine yerel makamlar tarafından açılan ön soruşturmalar sonuçsuz kalmış, Ekim 2012'de sivil toplum gönüllüleri tarafından yapılan bir grup göçmen işçinin serbest bırakılmasına yol açan ve medyada geniş yer bulan müdahalenin ardından da etkili bir soruşturma yürütülmemiştir. Başvurucuların sınır ötesi insan ticareti ve kulluk mağduru olduğunu tespit eden AİHM, Rus ceza mevzuatının serbest dolaşımın sınırlanması, hizmete zorlanma gibi dar kriterler nedeniyle insan ticareti, zorla çalıştırma ve kulluğa karşı etkili bir koruma sağlamadığını saptamıştır. Mahkeme, başvuruların özgürlüklerine kavuşmalarını sağlayan ve failerin işledikleri suçların yetkili makamlara bildirilmesini, başvurulara yardım edilmesini ve içinde buldukları durumun gün ışığına çıkarılmasını sağlayan sivil toplum temsilcilerine yetkililer tarafından hiçbir işbirliği ve yardım sağlanmadığını, aksine faileri adalete teslim etme ve tazminat elde etmeye yönelik meşru çabaların, yerel makamlar tarafından soruşturma konusu edildiğini belirtmiştir. Mahkeme, yetkili makamlar tarafından insan ticareti mağdurlarını korumak için operasyonel önlemler alma yükümlülüğünün yerine getirilmediğini, kölelik ve zorla çalıştırma yasağının esas yönünden ihlal edildiğini saptamıştır. AİHM, cinsiyete dayalı şiddetin araç haline getirildiği olayda hiçbir aşamada özel eğitimli polis memurlarının, müfettişlerin, savcılarının veya

hakimlerin dahil edilmediğini, kazançlarının alıkonulması da dahil olmak üzere uğradıkları zararlar ile ilgili tazminat taleplerinin reddedildiğini, olayda etkili bir ceza soruşturması yürütülmediğini saptamış, kölelik ve zorla çalıştırma yasağının usul yönünden de ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme, yerel makamların 4. madde kapsamındaki pozitif yükümlülüklerini yerine getirmedeki eylemsizliğinin kadın ve göçmen işçiler olarak başvuranlara yönelik ayrımcı bir tutumu yansıttığını başvuruya konu olayda ayrımcılık yasağının da ihlal edildiğini saptamıştır.

Martinez Alvarado / Hollanda
Başvuru No: 4470/21
Karar Tarihi: 10/12/2024
Md. 8 - Aile Hayatına Saygı Hakkı - İhlal

Başvuru, 1978 doğumlu, Peru uyruklu bakıma muhtaç bulunan zihinsel engelli başvurucuya aile birleşimi kapsamında Hollanda'da uzun dönem oturum izni verilmemesi ile ilgilidir. Bilişsel yetenekleri sekiz yaşındaki bir çocuğunkine denk olan başvurucuya ebeveynlerinin ölümünden sonra Hollanda'da yaşayan kız kardeşleri bakmıştır. Başvurucu oturum izni başvurusunun reddi nedeniyle özel ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğinden yakınmıştır. Yetkili makamlar, oturum izni başvurusuna gerekçe olarak başvurucu ile kardeşleri arasında aile hayatının bulunduğu ortaya konamadığı, ebeveynlerinin ölümüne kadar kız kardeşlerinin başvurucunun günlük yaşamına katılmadığı, başvurucunun Peru'daki erkek kardeşinin onun bakımında rol oynayabileceği, hatta Hollanda'daki kız kardeşlerinin mali desteğiyle başvurucunun Peru'da bir zihinsel engelli bakım merkezine yerleştirilebileceğini belirtmişlerdir. AİHM, yetkili makamların aralarında özel bağımlılık unsuru bulunmadıkça aile hayatına saygı hakkının ileri sürülemediği tespitinin hatalı olduğunu, somut olayda başvurucuya doğumundan itibaren ailesi tarafından bakıldığını, aile bireyleri haricinde sosyal bağlantılar kurma becerisinin bulunmadığını ve Peru'da alternatif çözüm yollarının sunulmadığını değerlendirerek başvuru sahibinin bakıma muhtaç olduğu sonucuna ulaşmıştır. Mahkeme, oturum izni başvurusunun reddi ile başvurucunun özel ve aile hayatına saygı hakkına bağlı pozitif yükümlülüğün ihlal edildiğine karar vermiştir.

Kezerashvili / Gürcistan
Başvuru No: 11027/22
Karar Tarihi: 05/12/2024
Md.6- Adil Yargılanma Hakkı - İhlal

Başvuru, geçmişte savunma bakanlığı yapmış başvurucunun zimmetine para geçirme suçundan yargılandığı, beraat ettiği ve nihayetinde giyabında mahkum edildiği bir dizi yargılamayla ilgilidir. Başvurucu, mahkumiyet kararıyla sonuçlanan davasında temyiz

incelemesini yapan Gürcistan Yüksek Mahkemesi'nin bağımsız ve tarafsız bir mahkeme olmadığını iddia etmiştir. AİHM, savcılığın temyiz başvurusu öncesinde başsavcı olan bir kişinin daha sonra temyiz incelemesinde bulunan mahkeme heyetinde hakim olarak yer almasının özellikle davanın politik açıdan hassasiyeti de göz önüne alındığında, Yüksek Mahkemenin tarafsızlığına ilişkin makul bir şüpheler ürettiğini saptamıştır. AİHM, yargıcın bireysel olarak taraflı bir tutuma sahip olduğu konusunda herhangi bir veri olmamasına rağmen, beraat kararının temyiz edilmesi de dahil olmak üzere daha önceki savcılık işlemlerinde taraf olması dolayısıyla mahkemede üye olarak yer almasının tarafsızlığı objektif olarak zedelediğini tespit etmiştir. AİHM, Yüksek Mahkemenin objektif tarafsızlığının sağlanmaması bakımından başvurunun adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme başvurunun duruşmalara şahsen katılmamayı tercih etmesi, avukatla temsil edilmesi ve giyabında karar verilmesine rıza göstermesi nedeniyle Yüksek Mahkemenin sözlü duruşma yapmama kararının, başvuranın yargılamada hazır bulunma hakkına müdahale etmediğini değerlendirmiştir.

Svrtan / Hırvatistan
Başvuru No: 57507/19
Karar Tarihi: 03/12/2024
Md. 2 - Yaşam Hakkı – İhlal

Başvuru, 2003 yılında başvuru sahiplerinin 12 yaşındaki oğullarının bisiklet sürerken alkol bağımlılığı, şiddet eğilimi ve yasadışı silah bulundurma geçmişine sahip S.K. tarafından vurularak hayatını kaybetmesiyle ilgilidir. Mahkeme, yetkililerin kamu güvenliğini ve başvuranların oğlunun yaşamını korumak için gerekli tedbirleri almadıklarını, polislerin trajik olaydan birkaç hafta önce kuru sıkı tabanca taşıırken durdurulan S.K.'nin evini aramasına rağmen, yalnız yarım saat boyunca yapılan aramada başvuru sahiplerinin oğlunun ölümünde kullanılan otomatik tüfeği bulamadıklarını ve el koyamadıklarını tespit etmiştir. Ev aramasından birkaç gün sonra polise daha fazla araştırma yapma emri verilmesine ve özellikle S.K.'nin tavan arasında ruhsatsız silahlar bulduğuna ilişkin şikayetler bulunmasına rağmen S.K.'nin, aile üyelerinin veya komşularının sorgulanmadığını veya başka herhangi bir önlem alınmadığını saptamıştır. AİHM, yerel mahkemelerden hiçbirinin, yetkililer tarafından potansiyel olarak ölümcül sonuçları olabilecek ruhsatsız silahların kötüye kullanımını tespit etmek ve önlemek için yeterli önlemlerin alınıp alınmadığını incelemeyeceğini, bunun yerine, başvuranların otomatik tüfeğin saklandığını kanıtlamalarına odaklandığını ve aşırı derecede yüksek bir ispat yükü getirdiğini saptamıştır. Mahkeme, ihmallerin kümülatif etkisi sonucu yetkililerin ateşli silahların kötüye kullanımı karşı koymak ve bunları önlemek için tasarlanmış yeterli ve etkili bir koruma sistemini titizlikle uygulamadığını belirtmiştir. AİHM, savaş sonrası genel bağlamı ve o dönemde Hırvatistan'da yaygın olan yasadışı silah bulundurma olgusuna rağmen yetkililerin kamu güvenliğini ve nihayetinde başvuranların oğlunun hayatını korumak için alınması gereken önlemleri almadıkları ve başvuruda yaşam hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

Yevstifeyev ve Diğerleri / Rusya

Başvuru No: 2027/18

Karar Tarihi: 03/12/2024

Md.8 ve Md.14 - Özel Hayata Saygı Hakkı bağlamında Ayrımcılık Yasağı -İhlal

Başvuru, yetkili makamların homofobik nefret söylemleri ve tehditlere karşı yapılan şikayetlerde etkisiz kaldığı iddialarına ilişkindir. İlk üç başvuru 2015 yılında St. Petersburg'da bir miting sırasında tanınmış bir siyasetçinin homofobik hakaret ve tehditlerine maruz kalmış, failin nefret karşıtı mitinge katılanlara yönelik "sapıklar", "pislikler", "Aids'li" ve "pedofiller" ifadelerinden ve onların "tasfiye edilmesi" ve "tank ve traktörlerle ezilmesi" gerektiği ifadelerine karşı yapılan şikayetleri sonuçsuz kalmıştır. Dördüncü başvurunun ise "gey avı" başlıklı bir video nedeniyle yaptığı şikayet sonuçsuz kalmıştır. LGBTİ hakları aktivistleri olan başvuru sahipleri özel hayata saygı, ayrımcılık yasağı ve etkili başvuru haklarının ihlal edildiğinden yakınmışlardır. Mahkeme, bu tür olayların ele alınmamasının LGBTİ bireylere yönelik düşmanlığı normalleştirebileceğini, hoşgörüsüzlük ve ayrımcılık kültürünü ve benzer nitelikteki başka eylemleri teşvik edebileceğini saptamıştır. AİHM, ilk üç başvuru bakımından yetkili makamların, homofobik saldırılara etkili bir şekilde yanıt verme yükümlülüğünü yerine getirmediğini saptamış, özel hayata saygı hakkı bakımından ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine karar vermiştir. AİHM, dördüncü başvuru bakımından şikayete konu edilen videonun evliliğin erkek ve kadınlar arasında tanımlanmasını öngören anayasa değişikliği teklifini savunan bir başka videoyu mizahi bir dille ele aldığını, siyasi hiciv niteliğindeki kaydın siyasi tartışmaya katkı olarak görülebileceğini, dördüncü başvuranın hak ihlalinin mağduru olduğunu ileri süremeyeceğini saptamıştır.

Kasim Özdemir ve Mehmet Özdemir / Türkiye

Başvuru No: 18980/20

Karar Tarihi: 03/12/2024

Md.3- İşkence ve Kötü Muamele Yasağı - İhlal Değil

Başvuru, başvuru sahiplerinin köylerinde jandarmanın kendilerini bacaklarından vurduğu olayda, jandarmanın kendilerine karşı güç kullanmasının haklı olmadığı, açılan soruşturmanın etkisiz olduğunu iddialarına ilişkindir. Başvuranlar şüpheli bir aracı takip eden jandarma devriyesinin başvuranların köyüne girmesinden sonra devriye komutanının rastgele ateş etmeye başladığını iddia etmiş, jandarmalar ise kendilerini bir pusuda bulduklarını ve köylüler tarafından taşlandıklarını, uyarı ateşinden sonra başvuru sahibi tüfeğini almaya çalıştığında bacaklarına ateş edildiğini belirtmiştir. Başvuru sahiplerinin silahla vurulmasına ilişkin yürütülen soruşturma kovuşturmayla yer olmadığı kararıyla sonuçlanmış, başvuranlar bir başka yargılamada jandarmalara direnmekten suçlu bulunmuştur. AİHM, olayların hemen ardından

hazırlanan olay yeri inceleme raporlarında, jandarma görevlilerinden birinin tüfeğinin köyde bulunduğu, jandarma aracının ciddi şekilde hasar gördüğü ve görevlilerin bir köylünün arabasıyla köyden kaçmak zorunda kaldığını, sağlık raporları uyarınca jandarmaya bir tür saldırı olduğunun açık olduğunu saptamıştır. Mahkeme, telefon konuşmalarının dökümlerinden jandarma görevlilerinin bir araçtaki kaçak mallara el koymasını engellemek için köylülerin harekete geçtiğini, çıkan arbedede başvuranlardan birinin kavga edenler arasında olduğunu anlaşıldığını, jandarma aracının tüm camlarının kırıldığını, lastiklerinin patlatıldığını, çift yönlü telsizinin söküldüğünün, içinde ve çevresinde taşlar bulunduğunun tespit edildiğini kaydetmiştir. Mahkeme, olayda önceden uyarıda bulunulan ve hayati riski en aza indirecek şekilde kullanılan söz konusu güç kullanımının kaçınılmaz olduğu ve aşırı olmadığı sonucuna ulaşmış, başvuruda işkence ve kötü muamele yasağının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Giannakopoulos / Yunanistan

Başvuru No: 20503/20

Karar Tarihi: 03/12/2024

Md.8 - Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı - İhlal Değil

Başvuru, Yunanistan vatandaşı olan başvurucu ile Alman vatandaşı olan eski eşi arasındaki velayet davası ile ilgilidir. Yunanistan ve Almanya'da ayrı davalar görülmüştür. 2017 yılında, Yunanistan'daki yerel mahkeme başvurusunun temyiz başvurusunu çocukların bir yıldan uzun bir süredir Almanya'da mutat olarak ikamet etmeleri nedeniyle mahkemelerinin yargı yetkisine sahip olmadığını belirterek reddetmiş, karar onanmıştır. Başvurucu, çocuklarının velayeti için yaptığı başvurunun reddedilmesi nedeniyle özel ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğinden yakınmıştır. AİHM, Yunanistan mahkemelerinin yargı yetkisine sahip olmadıklarına karar verirken çocuğun üstün yararını dikkate aldıklarını, çocukların üç buçuk yıldır Almanya'da yaşamakta olduğunu ve yargılamaların çocukların mutat meskenlerinden başka bir ülkede yürütülmesinin çocukların yüksek menfaatleri açısından yakınlık kriterinin önemini göz ardı etmek anlamına geleceğini saptamıştır. AİHM, yeni çevrelerine çok iyi entegre oldukları tespit edilen çocukların üstün menfaatleri dikkate alınarak yerel mahkemeler tarafından verilen kararların başvuranın özel ve aile hayatına saygı hakkını ihlal etmediğine karar vermiştir.

M.Ş.D. / Romanya
Başvuru No: 28935/21
Karar Tarihi: 03/12/2024
Md.8- Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı – İhlal

Başvuru, 18 yaşındaki başvuranın eski erkek arkadaşının ailesi ve başkalarına başvuranın mahrem görüntülerini göndermesi ve bunları kişisel bilgileriyle birlikte eskort sitelerinde yayınlamasıyla ilgilidir. Ceza yargılamasında yaşanan gecikmeler dosyanın zamanaşımına uğramasına neden olmuş, fail hakkındaki suçlamaların çoğu zamanaşımı nedeniyle düşmüştür. Başvuran, özel ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğinden şikâyetçi olmuştur. Mahkeme, özellikle mevzuatın başvuranı çevrimiçi şiddetten korumakta yetersiz kaldığını ve iddialarına ilişkin soruşturmanın aşırı geciktiğini, suçun bir kısmını başvurana yükleyen ve böylece başvuranın “yeniden mağdur edilmesine” katkıda bulunan yetkililerin tutumu ile yetkili makamların savcılık ve mahkeme kararlarına uymayı açıkça reddetmesi nedeniyle soruşturmanın etkisiz olduğunu tespit etmiştir. Mahkeme şikâyetten iki yıl beş ay sonra ve failin eylemlerini kabul etmesinden yedi ay sonra açılan soruşturmanın etkisizliği nedeniyle Hükümet'in gecikmelerden başvuranın sorumlu olduğu yönündeki iddialarını dayanaksız bulmuştur. Mahkeme, başvuranı çevrimiçi şiddetten koruyamayan yetersiz mevzuat ve iddialarına yönelik etkin olmayan soruşturmanın başvuranın özel ve aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir.

Ceyhan / Türkiye
Başvuru No: 5576/19
Karar Tarihi: 03/12/2024

Başvuru, başvuruçunun yaşadığı köyün yakınlarındaki bir askeri tatbikat esnasında patlamayan bir bombanın daha sonra başvuruçunun teması ile patlaması sonucu sağ elini kaybetmesi ve bunu takip eden ceza yargılaması ile ilgilidir. Başvuruçucu tesadüf eseri yaralı olarak kurtulduğunu iddia ettiği olayda yaşam hakkının ihlal edildiğinden şikâyetçi olmuştur. AİHM, yetkili makamların kontrolleri altındaki bir sahada patlamamış mühimmat bulunduğu hayati risklerin söz konusu olduğunu kesin olarak bilmelerine rağmen, sahanın güvenliğini sağlamak, halkı bilgilendirmek ve patlamamış mühimmatın siviller tarafından keşfedilmesini veya taşınmasını önlemek için hızlı, somut ve yeterli önlemleri almadıklarını, patlayıcının yerinin araştırılmasından vazgeçildiğini tespit etmiştir. Mahkeme, başvuruçucu da dahil olmak üzere ihtilafli atış alanı çevresinde ikamet eden kişilerin hayatlarını korumak için uygun tedbirlerin alınmadığını, ayrıca olay gerçekleşikten sonra da failerin cezai sorumluluğun gerekli hız ve özenle tespit edilmediğini saptamıştır. AİHM, başvuru konusu olayda yetkililerce hem esas bakımından hem de etkili soruşturma yükümlülüğü bakımından başvuruçunun yaşam hakkının ihlal edildiğini tespit etmiştir.

M.T.S. ve M.J.S. / Portekiz
Başvuru No: 39848/19
Karar Tarihi: 10/12/2024

Md.8- Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı – İhlal

Başvuru, birinci başvurucunun annesi olan ikinci başvurucu hakkında açılan vesayet davası ile ilgilidir. Yerel mahkemede, anne başvurucunun en büyük oğlu, onun vasisi olarak atanmıştır. İkinci başvurucu, ihtiyaç duyabileceği tıbbi tedaviye ilişkin kararlardan ve kişisel işlerinin ve banka hesaplarının yönetiminden birinci başvurucunun sorumlu olmasını istediğini ona çıkardığı bir vekaletname ve ayrıca hastaneye ilettiği noter onaylı beyanıyla belirtmiştir. İkinci başvuran, özel ve aile hayatına saygı hakkına dayanarak, vasi seçimine ilişkin noter onaylı belgede ifade edilen isteklerinin göz ardı edilerek büyük oğlunun kendisine vasi olarak atanmasının Sözleşme'nin 8. maddesi uyarınca özel ve aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiğinden şikâyetçi olmuştur. AİHM, ikinci başvurucunun kısıtlama kararı ve vasi olarak atanmasını istediği kişi hakkında görüşlerini ifade edemeyecek durumda olduğu kabul edildiğinde dahi yerel mahkemenin kendisiyle doğrudan temas kurduktan sonra ilgili kişinin zihinsel kapasitesine ilişkin kendi kanaatini oluşturması gerektiğini, kısıtlama ve vasi atanmasıyla sonuçlanan yargılamalarda başvurucunun dinlenmesi gerektiğini belirtmiştir. AİHM, ikinci başvurucunun beyanını onaylayan noterin ve o sırada hazır bulunan doktorların da yargılama sürecinde dinlenmediğini, ikinci başvurucunun menfaatlerinin güvence altına alınamayarak özel ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini tespit etmiştir.

M.B. / Fransa

Başvuru No: 31913/21

Karar Tarihi: 05/12/2024

P4/Md.2 -Serbest Dolaşım Özgürlüğü -İhlal Değil

Başvuru, terörle mücadele gerekçesiyle başvurucuya karşı alınan önleyici bir tedbirle ilgilidir. İçişleri Bakanlığı talimatıyla başvurucuya idari kontrol ve izleme tedbiri uygulanmış, başvurucunun önceden izin almadan bir bölge dışına seyahat etmesi yasaklanmış ve üç aylık bir süre boyunca günde bir kez evine yakın bir polis karakoluna imza vermesi şart koşulmuştur. Başvurucu kendisine uygulanan tedbirlerin yasal dayanağının açık ve öngörülebilir olmamasından, müdahalenin orantısızlığından ve bir duruşmada dinlenmeksizin ve istihbarat servisleri tarafından hazırlanan imzasız raporlara dayalı şekilde yapılan müdahaleden dolayı serbest dolaşım özgürlüğünün ihlal edildiğinden yakınmıştır. Mahkeme, başvurucunun kararının gerekçeleri konusunda aydınlatıldığını ve tedbiri haklı çıkaran olgusal nedenlerin en başından beri kendisine bildirildiğini gözlemlemiş, başvurucunun tedbirin yasallığı ve orantıllığı açısından yargı denetiminden yararlandığını saptamıştır. AİHM, yerel mahkemeler

tarafından İçişleri Bakanlığı tarafından müdahaleye dayanak gösterilen riskin gerçekliğinin doğrulandığını, tedbirin yeterli usuli güvencelerle çevrelendiğini belirtmiştir. Mahkeme, başvurana karşı alınan tedbirin izlenen meşru amaçlarla orantısız olmadığı kanaatine ulaşmış, başvuru konusu olayda ihlal olmadığını karar vermiştir.

El Aroud ve Soughir / Belçika
Başvuru No: 25491/18; 27629/18
Karar Tarihi: 05/12/2024
Md.8- Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı - İhlal Değil

Başvuru, Belçika'da terör suçlarından mahkum edilen iki çifte vatandaşın Belçika vatandaşlığından çıkarılmasına karar verilmesiyle ilgilidir. Belçika'ya üç ve beş yaşlarında iken gelen başvurucular daha sonra vatandaşlık kazanmışlardır. Başvurucular sırasıyla El Kaide'ye katılabilecek ve terör faaliyetlerinde yer alabilecek potansiyel cihatçıları işe almak için kocasıyla birlikte bir hücre kurmak ve onu yönetmek ile silahlı cihada katılmak üzere Irak'a giden dört kişiye akıl hocalığı yapmak ve mali destek sağlamak suretiyle bir terörist grubun liderliğini yapmaktan suçlu bulunmuşlar, cezaları infaz edilerek serbest bırakılmışlardır. Başvuranlar, ayrıca vatandaşlıktan çıkarılmalarının özel hayata saygı haklarına haksız bir müdahale teşkil ettiğini ileri sürmüşlerdir. AİHM, vatandaşlıktan çıkarma tedbirine ilişkin yerel mahkeme gerekçelerinin ilgili ve yeterli olduğunu, başvuranların mahkumiyetine yol açan eylemlerin, Belçika'ya ve değerlerine olan bağlılıklarının, kişisel kimliklerinin inşasında onlar için çok az önem taşıdığını gösterdiğini belirtmiştir. AİHM, başvurucuların başka bir vatandaşlığa sahip olduklarını ve Belçika vatandaşlığından çıkarılma kararının onları vatansız bırakacak bir etkiye sahip olmadığını dikkate alarak, yetkili makamların geniş takdir yetkilerini aşmadıklarına ve başvuruya konu tedbirlerin demokratik bir toplumda gerekli olduğuna karar vermiş, başvuru konusu olayda ihlal bulmamıştır.

Y / Çekya
Başvuru No: 10145/22
Karar Tarihi: 12/12/2024
Md.3, Md.8 - İşkence ve kötü muamele yasağı ile Özel ve aile hayatına saygı hakkı -İhlal

Başvuru, başvurucu ile bir rahip arasındaki rıza dışı cinsel ilişki ve bunu takip eden soruşturma ve yargılamalarla ilgilidir. Başvurucu, yetkililerin Ceza Kanunu'nda düzenlenen tecavüz ve cinsel istismar suçlarına ilişkin unsurları dar yorumlanmasından ve mevzuatın maruz kaldığını iddia ettiği cinsel suçları etkili bir şekilde cezalandırmak için yetersizliğinden yakınmış, cinsel saldırı iddialarına ilişkin etkili bir soruşturma yapılmadığı iddiasıyla işkence ve kötü muamele

yaşığı ile özel ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğinden şikayetçi olmuştur. AİHM, başvuruya konu yargılamada savcılık tarafından Çekya Yüksek Mahkemesi'nin içtihadında yer alan tecavüz mağdurunun fiziksel veya sözlü direniş göstermesinin gerekli olmadığı, mağdurun yorgunluk, korku veya sıkıntı nedeniyle veya psikolojik bir engelle karşılaştığında bunu yapmaktan kaçınabileceği, cinsel zorlamayı karakterize eden "bağımlılık" kavramının, mağdurun özgürce karar veremediği ve saldırganı bağımlı olduğu için ona boyun eğdiği bir durumu yansıttığı yönündeki içtihadının aksine yeterli inceleme yapılmadığını saptamıştır. Mahkeme, başvurucunun psikolojik durumu, intihar girişimleri ve maddi sıkıntıları dolayısıyla kırılgan durumunu ortaya koyan koşulların değerlendirilmediğini, ulusal makamlar tarafından gerek yasal çerçevenin belirlenmesinde gerekse uygulanmasında benimsenen yaklaşımın başvurana yeterli koruma sağlayamadığını saptamıştır. AİHM, yetkili makamların işkence ve kötü muamele yaşığı ile özel ve aile hayatına saygı hakkı bakımından başvurucuya yönelik pozitif yükümlülüklerini ihlal ettikleri sonucuna ulaşmıştır.